

**Zvláštní ochrana dospívajících:
*Odsouzení ke svobodě,
či k výchově?***

Anna Hofschneiderová

Brno, 5. listopadu 2018

Právo dětí na rovnost před zákonem

Co je důležité si při přemýšlení o právním postavení dospívajících uvědomit?

- Cílem Úmluvy o právech dítěte bylo a je zajistit, že k dítěti bude přistupováno jako ke **svébytnému nositeli lidských práv a svobod**, a nikoli jako k předmětu péče a ochrany

- Svou povahou se jedná o antidiskriminační úlohu, jejímž cílem je **působit proti paternalistickému přístupu** k dětem jako zvlášť zranitelné skupině
 - Cílem je zajistit rovnost před zákonem i rovnost ze zákona

Podobnost s jinými zvlášť zranitelnými skupinami?

- **Jaké zvlášť zranitelné skupiny historicky byly/jsou ohroženy paternalismem?**
 - Ženy
 - Lidé s postižením
- **V čem se tento paternalismus projevoval?**
 - Omezování svéprávnosti
 - Čl. 15 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen: Rovnost před zákonem
 - Čl. 12 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením
 - Vyšší ohrožení institucionalizací
 - Vyšší ohrožení stigmatizací
 - *„Medikalizace chování žen a konstrukt žen v konfliktu se zákonem jako „šílených“, „iracionálních“ a „potřebujících nápravu“ přispěly k tomu, že ženy ve vězeních byly označeny jako ženy, které mají duševní problémy, tam, kde by se to u mužů nestalo, a tím i k nadměrnému předepisování psychotropních léčiv pro ženy, které trpěly normální úrovní úzkosti, která je v detenci běžná.“* (Zpráva zvláštního zpravodaje OSN pro právo na zdraví, Danius Pūras, ke vztahu práva na zdraví a detence, A/HRC/38/36, odst. 82)

„Právně postižené“ zvláště zranitelné skupiny

- „Právní postižení“ – termín užitý soudcem Nejvyššího soudu Kanady Ianem Binniem v jeho disentním stanovisku k rozsudku *A. C. v. Manitoba* (2009 SCC 30)
 - „Pokud je legislativní síť roztažena tak široce, aby uvalovala právní postižení na skupinu lidí v souvislosti s předpokládaným vývojovým nedostatkem, který prokazatelně v jejich případě neexistuje, dostává se do konfliktu s principem „žádného platného důvodu“, na který se odkazoval soudce Sopinka v případě Rodriguez, na s. 594: Tam, kde dotčené omezení práva může jen málo nebo vůbec posílit zájem státu (ať by již jím mělo být cokoli), dojde podle mě k porušení základní spravedlnosti, jelikož jednotlivec bude zbaven svých práv bez jakéhokoli platného důvodu.“ (odst. 222)

Děti jako zvlášť zranitelná skupina s „právním postižením“

- I u dětí, jako u žen a u lidí s postižením, existuje obdoba klauzule zajišťující rovnost před zákonem
 - **Čl. 5 Úmluvy OSN o právech dítěte**
 - Právo dítěte na autonomii své rodiny i autonomii vlastní v míře odpovídající jeho rozvíjejícím se schopnostem
 - **Čl. 12 Úmluvy OSN o právech dítěte**
 - Právo dítěte být slyšeno
 - **Hmotněprávní rovina** – právo na zohlednění jeho názoru v míře odpovídající rozvíjejícím se schopnostem dítěte (odst. 1)
 - **Procesní rovina** – právo dítěte na zjištění jeho názoru (odst. 2)
- Hmotná práva zakotvená v čl. 5 a čl. 12 Úmluvy OSN o právech dítěte lze vnímat jako obdobu čl. 15 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen a čl. 12 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením
 - Právo dítěte na rovnost před zákonem se liší **pouze uplatňováním korektivu rozvíjejících se schopností dítěte**

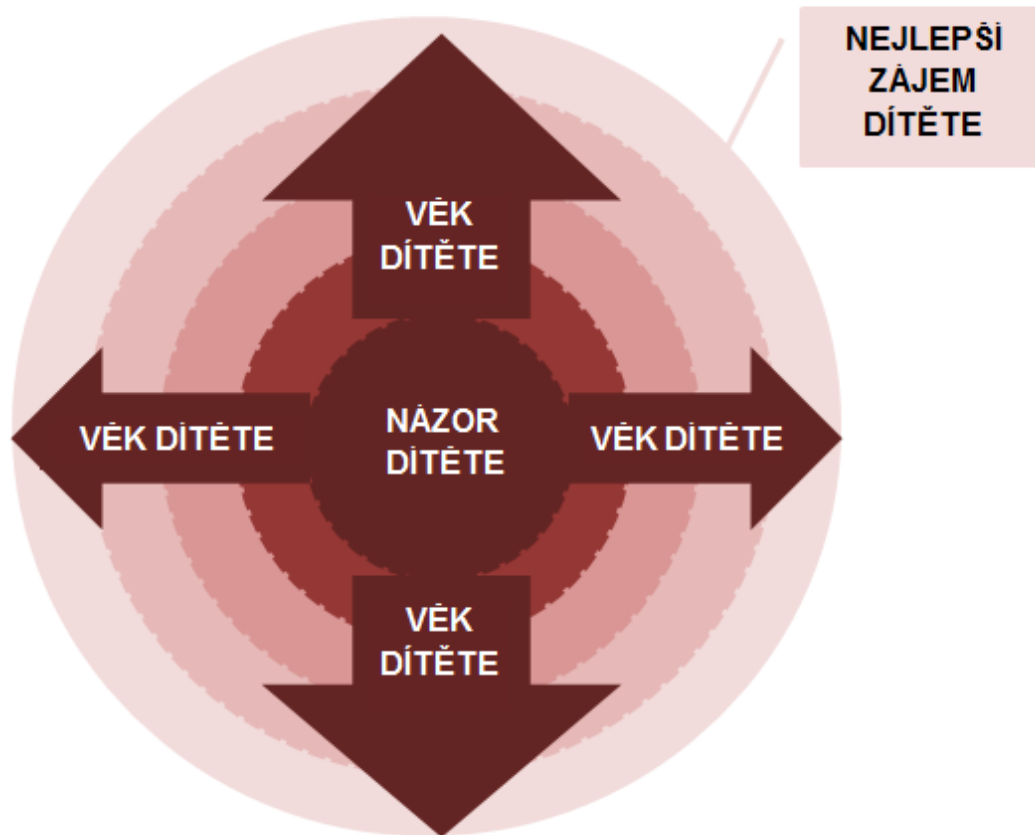
Jak uplatňovat korektiv rozvíjejících se schopností dítěte?

- Korektiv rozvíjejících se schopností dítěte nesmí být zneužit k prosazování paternalistických postojů (byť myšlených „dobře“)
 - *„Rozvíjející se schopnosti by měly být vnímány jako **pozitivní a zplnomocňující proces**, nikoli jako výmluva pro autoritářské praktiky, které omezují autonomii a sebevyjádření dítěte a které byly tradičně ospravedlňovány poukazováním na relativní nevypělost dětí a jejich potřebu socializace.“*
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 7 (2005): Implementace práv dítěte v raném dětství, CRC/C/GC/7/Rev.1, odst. 17]
 - *„Úsudek dospělého o nejlepším zájmu dítěte nemůže převážit nad povinností respektovat všechna práva dítěte podle Úmluvy.“*
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 13 (2011): Svoboda dítěte od všech forem násilí, CRC/C/GC/13, odst. 61; Obecný komentář č. 14 (2013): Právo dítěte na zohlednění jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1), CRC/C/GC/14, odst. 4]

Jak uplatňovat korektiv rozvíjejících se schopností dítěte?

- *„Jde-li o nejlepší zájem dítěte a právo být slyšeno, musí být vzaty v úvahu rozvíjející se schopnosti dítěte (čl. 5). Výbor již dovodil, že čím více toho dítě ví, čím více má zkušenosti a čím více rozumí, tím více se role rodiče, poručníka/opatrovníka nebo jiných osob, které jsou za dítě právně odpovědné, mění z vedení a usměrňování v toho, kdo dítěti věci připomíná a poskytuje mu rady, a později v toho, kdo si s dítětem věci sdílí na rovném základě. Podobně, jak dítě dospívá, mají jeho názory rostoucí váhu při posuzování jeho nejlepšího zájmu.“*
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 12 (2009): Právo dítěte být slyšeno, CRC/C/GC/12, odst. 84; Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 14 (2013): Právo dítěte na zohlednění jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1), CRC/C/GC/14, odst. 44; Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 2 (2017): Děti ulice, CRC/C/GC/21, odst. 35]

Jak uplatňovat korektiv rozvíjejících se schopností dítěte?

Koncept rozvíjejících se schopností dítěte v zahraniční judikatuře

- Sněmovna lordů k otázce informování rodiče šestnáctileté dívky v případě předepsání antikoncepce
 - *Vážení lordové, při největším respektu jsem dospěl k odlišnému závěru, než soudce Parker. Podle mého názoru **odporuje běžné zkušenosti lidstva, přinejmenším v západní Evropě současného stolení, konstatovat, že dítě nebo dospívající setrvává pod plnou kontrolou svých rodičů do doby, než dosáhne stanoveného věku zletilosti, jímž je ve Spojeném království nyní 18 let, a že při dovršení tohoto věku náhle získává nezávislost. Ve skutečnosti většina moudrých rodičů uvolňuje svou kontrolu postupně, jak dítě roste, a pobízí jej k tomu, aby svou nezávislost nabývalo postupně. Navíc stupeň rodičovské kontroly, která je skutečně vykonávána nad konkrétním dítětem, se v praxi výrazným způsobem liší v závislosti na míře porozumění a inteligence dítěte a soudy nemohou podle mého názoru tyto skutečnosti ignorovat. Společenské zvyklosti se mění a právo by mělo tyto změny, pokud mají zásadní význam, zohledňovat a fakticky je taky zohledňuje.***
 - [Gillick proti West Norfolk and Wisbeck Area Health Authority [1985] 3 All E. R. 410–411, rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 17. 10. 1985]

Koncept rozvíjejících se schopností dítěte v zahraniční judikatuře

- Nejvyšší soud Kanady v případě čtrnáctileté dívky a jejího práva odepřít transfúzi krve jako život zachraňující zákrok
 - Na druhé straně dospívající mají jasný zájem na tom činit autonomní rozhodnutí v rozsahu, který jim jejich vyspělost umožňuje. A společnost má tomu korespondující zájem na tom, aby byl posilován potenciál dítěte jednat samostatně tím, že rozhodnutím dítěte bude přikládat váhu odpovídající jeho rozvíjející se vyspělosti. Za tímto účelem by **„paternalismus měl být vždy snížen na minimum a pečlivě odůvodněn“** (Fortin, na s. 26). [106] S ohledem na tyto protichůdné hodnoty vyvstává problém v situacích, kdy se zájem dítěte na realizaci své autonomie dostává do konfliktu s legitimním zájmem společnosti na ochraně dítěte před vznikem újmy. Jak poukazuje Fortin (na s. 26-27): **„Problematické je nastolit algoritmus, který by umožňoval přijmout paternalistickou intervenci za účelem zajištění ochrany dospívajících před jeho život ohrožujícími chybami, ale současně by omezoval autokratické a svévolné restriktce jejich potenciálu jednat samostatně, uplatňované dospělými. (...) [108]** Interpretovat standard nejlepšího zájmu tak, že dospívajícímu je přiznána taková míra autonomie v oblasti jeho tělesné integrity, která odpovídá jeho vyspělosti, vyrovnává napětí mezi rostoucím oprávněním dospívajícího jednat v souladu se svými rozvíjejícími se schopnostmi autonomně a zájmem společnosti zajistit, že dospívající, kteří jsou zranitelní, budou chráněni před újmou.
 - [AC proti Manitoba (Director of Child and Family Services, 2009 SCC 30, (2009) 2 S. C. R. 181, rozhodnutí Nejvyššího soudu Kanady (Supreme Court of Canada) ze dne 26. 6. 2009]

Zvláštní ochrana dospívajících

Obsah zvláštní ochrany dospívajících

- Korektiv rozvíjejících se schopností nesmí být interpretován tak, že dospívající ztrácí své právo na zvláštní ochranu

- Stěžejní však je, jak vymezit obsah této zvláštní ochrany

Obsah zvláštní ochrany dospívajících

- „Výbor zdůrazňuje, že právo vykonávat narůstající úroveň odpovědnosti nezbavuje státy jejich závazků garantovat ochranu. **[poznámka pod čarou č. 5]**. Postupné uvolňování ochrany rodiny nebo jiného pečující prostředí, společně s relativní nezkušeností a nedostatkem moci, může dospívající činit zranitelnými z hlediska porušení jejich práv. Výbor podtrhuje, že zapojení dospívajících do identifikace potenciálních rizik a rozvoj a implementace programů, které by je **zmírnily**, povede k účinnější ochraně. Jako subjekty, jimž je garantováno právo být slyšeno, namítat porušení práv a domáhat se nápravy, je dospívajícím **umožněno postupně jednat v záležitostech své ochrany samostatně**.
 - Text poznámky pod čarou č. 5: „**Viz např. články 32-39 Úmluvy.**“
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 20 (2016): Uplatňování práv dítěte v průběhu dospívání, CRC/C/GC/20, odst. 19]

Co jsou čl. 32-39 Úmluvy OSN o právech dítěte?

- **Čl. 32:** Ochrana před hospodářským vykořisťováním a výkonem nebezpečných prací
- **Čl. 33:** Ochrana před užíváním a zneužitím k distribuci omamných a psychotropních látek
- **Čl. 34:** Ochrana před sexuálním zneužíváním a vykořisťováním
- **Čl. 35:** Ochrana před únosy, prodejem a obchodování s lidmi
- **Čl. 36:** Ochrana před všemi dalšími formami vykořisťování
- **Čl. 37:**
 - Ochrana před mučením a jiným krutým, nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním
 - Ochrana osobní svobody
- **Čl. 38:** Ochrana před zapojením do ozbrojeného konfliktu a naverbováním do armády

Co jsou čl. 32-39 Úmluvy OSN o právech dítěte?

- **Čl. 39**

- Přímo navazuje na čl. 32 – 38
- Zakotvuje právo dětí, které se stanou oběťmi těchto zacházení, anebo oběťmi zanedbávání na zotavení a reintegraci do společnosti v prostředí, které podporuje **zdraví, sebeúctu a důstojnost dítěte**

Jak mají vypadat služby, které jsou v souladu s čl. 39?

- „V souladu se články 24 [pozn. právo dítěte na nejvýše dosažitelnou úroveň fyzického i duševního zdraví], 39 a dalšími souvisejícími ustanoveními Úmluvy, by měly smluvní státy poskytovat takové služby v oblasti zdraví, které jsou citlivé ke zvláštním potřebám a lidským právům všech dospívajících, přičemž by měly klást důraz na následující charakteristiky:
 - **Dostupnost.** Primární zdravotní péče by měla zahrnovat služby citlivé k potřebám dospívajících, se zvláštní pozorností věnovanou sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a duševnímu zdraví;
 - **Přístupnost.** Zdravotní zařízení, produkty a služby by měly být známé a snadno dostupné (ekonomicky, fyzicky a sociálně) všem dospívajícím, bez diskriminace. Tam, kde je to nezbytné, by měla být garantována důvěrnost;
 - **Přijatelnost.** Při plném respektování ustanovení a principů Úmluvy, všech zdravotních zařízení, produktů a služeb by měly být respektovány kulturní hodnoty, být genderově senzitivní, být respektující k medicínské etice a být přijatelné jak pro dospívající, tak pro komunity, ve kterých žijí;
 - **Kvalita.** Zdravotní služby a produkty by měly být vědecky a medicínsky odpovídající, což vyžaduje personál vyškolený pro péči o dospívající, odpovídající zařízení a vědecky akceptované metody.“

[Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 4 (2003): Zdraví a rozvoj dospívajících v kontextu Úmluvy o právech dítěte, CRC/GC/2003/4, odst. 41]

Jak mají vypadat služby, které jsou v souladu s čl. 39?

- „Článek 39 Úmluvy vyžaduje, aby státy přijaly všechna odpovídající opatření za účelem prosazování fyzického i psychického zotavení a sociální reintegrace dítěte, které se stalo obětí „jakékoli formy zanedbávání, vykořisťování, nebo zneužívání; mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání“. Fyzické trestání a jiné degradující formy trestání mohou způsobovat závažný poškození fyzického, psychického i sociálního rozvoje dětí, což vyžaduje odpovídající zdravotní a jinou péči a léčbu. **Tato se musí odehrávat v prostředí, které posiluje integrální zdraví, sebeúctu a důstojnost dítěte, a musí se podle vhodnosti rozšiřovat též na rodinnou skupinu dítěte.** (...) Názorům dítěte by měla být dána odpovídající váha ve všech aspektech jejich léčby a jejího přezkumu.“
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 8 (2006): Právo dítěte na ochranu před fyzickým trestáním a jinými krutými nebo ponižujícími formami trestání (mj. články 19; 28 odst. 2; a 37), odst. 37]

Jak mají vypadat služby, které jsou v souladu s čl. 39?

- *„(...) Pozornost by měla být věnována:*
 - *podpoře vyslovení názorů dítěte a přiznání odpovídající váhy těmto názorům;*
 - *bezpečí dítěte;*
 - *možné potřebě dítěte jeho okamžitého bezpečného umístění; a*
 - *předvídatelným vlivům možných intervencí na pohodu, zdraví a rozvoje dítěte z dlouhodobého hlediska.*

by být dostupná široká škála služeb, včetně rodinných skupinových konferencí nebo podobných praktik. (...)

Intervence musí být podporující a v žádném případě trestající.

 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 13 (2011): Právo dítěte na svobodu od všech forem násilí, CRC/C/GC/13, odst. 52]

Jak mají vypadat služby, které jsou v souladu s čl. 39?

- **Ochrana před všemi formami vykořisťování a zneužívání**
 - + ochrana v podobě „zvýhodňujících norem“ (např. v systému trestní spravedlnosti)
 - Důležité je, jak působení normy vnímá samotný dospívající (lidská důstojnost)
- „Výbor připomíná smluvním státům závazek uznat, že osoby až do věku 18 let mají právo na **kontinuální ochranu před všemi formami vykořisťování a zneužívání**. Znovu poukazuje na to, že by zde měla být věková hranice 18 let pro sňatek, rekrutování do ozbrojených složek, zapojení do nebezpečné nebo vykořisťující práce a pro nákup alkoholu a tabáku, a to s ohledem na stupeň rizika a újmy, které se k těmto jevům váží. Smluvní státy by měly zohlednit **nezbytnost najít rovnováhu mezi ochranou a rozvíjejícími se schopnostmi** a definovat přijatelný minimální věk při nastavování právní věkové hranice pro udělení souhlasu v sexuální oblasti. Státy by se měly vyvarovat kriminalizace dospívajících podobného věku pro faktické, dobrovolné a nevykořisťovalské sexuální aktivity.“
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 20 (2016): Implementace práv v průběhu dospívání, CRC/C/GC/20, odst. 40]

Jak mají vypadat služby, které jsou v souladu s čl. 39?

- „Interamerická komise pro lidská práva zdůrazňuje, že právo dětí a dospívajících vykonávat narůstající úroveň autonomie a odpovědnosti při rozhodování nezbavuje státy závazků garantovat jejich ochranu. Proto by měla být zajištěna rovnováha mezi respektem k rozvíjejícím se schopnostem dospívajících a odpovídajícími úrovněmi ochrany. Proto by státy měly mít na paměti závazek uznat, že osoby mladší 18 let mají právo na **pokračující ochranu před všemi formami vykořisťování a zneužívání, např. v podobě zakotvení minimální věkové hranice 18 let pro uzavření manželství, odvod do ozbrojených složek a zapojení do nebezpečných prací.**“
 - Tematická zpráva: Fulfillment of Children's Rights (2017, odst. 346; <http://www.oas.org/en/iachr/reports/pdfs/FulfillmentRights-Children.pdf>)

Může zvláštní ochrana dospívajících vyústit ve zbavení jejich osobní svobody?

- ***Intervence musí být podporující a v žádném případě trestající.***
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 13 (2011): Právo dítěte na svobodu od všech forem násilí, CRC/C/GC/13, odst. 52]
- ***Zbavení osobní svobody, např. v zajišťovacích celách nebo uzavřených centrech, není nikdy formou ochrany.***
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 21 (2017): Děti ulice, CRC/C/GC/21, odst. 44]

Může zvláštní ochrana dospívajících vyústit ve zbavení osobní svobody?

- 215. Komise zdůrazňuje, že účel zvláštních opatření ochrany nemůže být jiný než ochrana dítěte a zachování a obnova jeho práv. **Zvláštní opatření ochrany nemohou být považována, svou podobou nebo implementací, za sankci vůči rodičům dítěte při výkonu jejich rodičovské odpovědnosti; stejně tak nemohou být považována za korektivní opatření užívané vůči těm dětem, u kterých se má za to, že mají výchovné těžkosti, které jsou označeny za „rebely“ nebo které jsou považovány za děti s výchovnými problémy nebo s problémy v oblasti sociální adaptace.** Tato perspektiva byla přijímaná v právních systémech regionu na základě logiky doktríny neobvyklých situací, nebo paradigmatu poručenské ochrany, které převládaly před tím, **než vstoupila v platnost Úmluva o právech dítěte**, a předpokládala, že v některých kontextech děti, které jsou považovány za děti s výchovnými, adaptačními nebo kázeňskými těžkostmi, budou umístěny do pobytových zařízení, a to případně i z iniciativy svých rodičů. Tato logika není v souladu s doktrínou srozumitelné ochrany nastolenou Úmluvou o právech dítěte a s respektem k lidským právům dětí, jejich důstojnosti a jejich právu na zvláštní ochranu, která jim náleží z důvodu jejich rozvoje.
 - Tematická zpráva The Right of Boys and Girls to a Family. Alternative Care, Ending Institutionalization in the Americas (2013; zpráva je dostupná z: <http://www.oas.org/en/iachr/children/docs/pdf/Report-Right-to-family.pdf>)

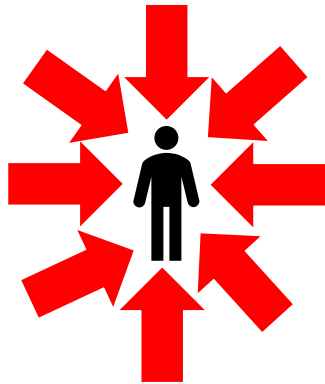
A ještě pár slov o výchově

Může demokratický právní stát vychovávat?

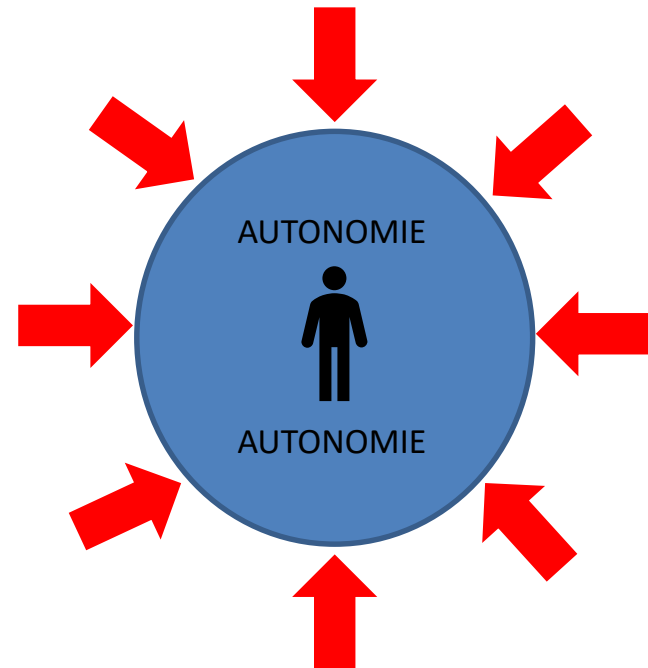
- Z preambule zákona č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělání (školský zákon)
 - *„Budování vyspělé socialistické společnosti a přechod ke komunismu vyžaduje všestranně rozvinutého a vzdělaného člověka. Jeho výchova je věcí celé společnosti a uskutečňuje se pod vedením Komunistické strany Československa. Veliká úloha ve výchově nového člověka připadá škole. Posláním škol v Československé socialistické republice je vychovávat mládež a pracující v duchu vědeckého světového názoru v občany vzdělané, způsobilé osvojit si poznatky současné vědy a techniky, připravené ke společensky užitečné práci, v lidi tělesně zdatné, **nalézající radostné uspokojení v kolektivu a v práci pro celek, prodchnuté ideami socialistického vlastenectví a internacionalismu** – v uvědomělé občany Československé socialistické republiky, nadšené budovatele komunismu.“*

Může demokratický právní stát vychovávat?

Autoritářský stát

Demokratický právní stát

Může demokratický právní stát vychovávat?

- V **autoritářských** systémech platí, že člověk zde má spíše **povahu nástroje**, jehož úkolem je sloužit společnosti jako celku
 - Stát se snaží ovládnout a řídit co nejvíce oblastí člověka
- V **demokratickém právním státě** musí být naopak ctěna hodnota **lidské důstojnosti**
 - Svrchovanost jednotlivce nad celkem
 - Nezbytnost respektu k autonomnímu prostoru jednotlivce
 - *„Jednotlivec a jeho svobodné jednání mají totiž v materiálním právním státě vždy prioritu před státní mocí realizovanou zákonem. Svobodná sféra jednotlivce a její bezprostřední ústavní garance v podobě vymahatelného subjektivního práva jsou condiciones sine qua non materiálního právního státu, který je vystavěn na úctě k základním právům jednotlivce (...).“ (Pl. ÚS 9/15).*

Může demokratický právní stát vychovávat?

- Materiální demokratický právní stát je založen na **úctě k lidské důstojnosti, svobodě a spravedlnosti, která tvoří materiální jádro ústavy** (*inter alia*, II. ÚS 2268/07)
- § 3 odst. 1 občanského zákoníku: Přirozené právo člověka **brát se o vlastní štěstí a štěstí své rodiny nebo svých osob blízkých** takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým.
- Důvodová zpráva k občanskému zákoníku: „*stát člověku svobodu nedává, nýbrž zaručuje mu ji*“

A co je vlastně výchova?

- Kde v Úmluvě o právech dítěte je ukotvena „výchova“?
 - **Preamble:** výchova v duchu ideálů prohlášených v Chartě Spojených národů
 - **Čl. 18 odst. 1:** společná odpovědnost rodičů za výchovu a vývoj
 - **Čl. 20 odst. 3:** kontinuita ve výchově dítěte v náhradní péči

A co je vlastně výchova?

- A kde naopak český překlad používá slovo „výchova“ nesprávně?
 - Čl. 19 odst. 1 (ochrana dítěte před všemi formami násilí - „výchovní opatření“), čl. 23 odst. 4 (rehabilitační „výchova“ pro děti se zdravotním postižením), čl. 24 odst. 2 písm. f) („výchova“ k plánovanému rodičovství), čl. 29 (cíle „výchovy“), čl. 32 odst. 2 (ochrana dítěte před hospodářským vykořisťováním – „výchovní“ opatření)
 - angl. „education“, fr. „éducation“ – **VZDĚLÁVÁNÍ**
 - Čl. 20 odst. 3 (předání „do výchovy“)
 - angl. „foster placement“, fr. „placement dans une famille“ – **PĚSTOUNSKÁ PÉČE, UMÍSTĚNÍ DO RODINY**
 - Čl. 21 písm. b) (předání do „výchovy“ v zařízení)
 - angl. „placed“, fr. „être placé“ - **UMÍSTĚNÍ**

A čemu se vystavuje stát, pokud se snaží vychovávat?

- Odpovědnosti za zneužívání rodinněprávních opatření v rozporu s jejich zákonným smyslem a účelem
 - Zbavování osobní svobody dětí při porušení zásady zákonnosti a zákazu svévole
- Odpovědnosti za uplatňování statusových deliktů
 - *„Výbor doporučuje, aby smluvní státy zrušily ustanovení o statusových deliktech cílem nastolit rovné zacházení podle zákona pro děti a dospělé. V tomto ohledu Výbor rovněž odkazuje na článek 56 Rijádské směrnice, který zní: „Za účelem předcházení další stigmatizaci, viktimizaci a kriminalizaci mladých lidí, by měla být přijata legislativa, která zajistí, že žádné jednání, které není považováno za trestný čin nebo penalizováno, pokud je spácháno dospělým, nebude považováno za trestný čin a nebude penalizováno, pokud bude spácháno mladým člověkem.“*
 - [Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 10 (2007): Práva dítěte v systému soudnictví ve věcech mládeže, CRC/C/GC/2007, odst. 8]

Respekt k dospívajícím znamená uznat je jako architekty svého života

- *„Zdá se, že jsou tu dva životy, jeden vážný a respektu hodný, druhý shovívavě tolerovaný, méně cenný. Říkáme: budoucí osoba, budoucí pracovník, budoucí občan. Že děti budou, že opravdu začnou být vážnými až v budoucnu. Laskavě jim dovolíme lopotit se vedle nás, ale popravdě by pro nás bylo praktičtější být bez nich.“*
 - KORCZAK, J. The Child's Right to Respect: Janusz Korczak's legacy, Lectures on today's challenges for children. přeložil E. P. Kulawiec. Štrasburk: Rada Evropy, 2009.

A nezapomínejme, že lidská práva každého mají stejnou kvalitu

- „Ale, jak se mi zdá, **co znamená být zbaven osobní svobody, musí být stejné pro každého, ať již má, anebo nemá tělesné nebo duševní postižení.** Pokud by bylo zbavením mé osobní svobody, kdybych byla nucena žít na specifickém místě, byla vystavena konstantnímu dohledu a kontrole a mohla chodit ven pouze pod intenzivním dohledem a nemohla bych odejít bez dovolení, i kdyby se mi taková příležitost naskytla, pak to musí být zbavením osobní svobody i v případě člověka s postižením. Skutečnost, že mé životní uspořádání je komfortní a vskutku činí můj život tak příjemný, jak je to jen možné, by na tom nemělo nic měnit. **Pozlacená klec je stále klecí.**“
 - *[P (by his litigation friend, the Official Solicitor) proti Cheshire West and Chester Council and another, P and Q (by their litigation friend, the Official Solicitor) proti Surrey County Council, rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království ze dne 19. 3. 2014, [2014] UKSC 19]*

Děkuji za pozornost.

anna.hofschneiderova@mpsv.cz